

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.Sc)

گرایش : علوم اقتصادی
عنوان :

ارزیابی مقایسه‌ای عملکرد بانکهای غیر دولتی (خصوصی) نسبت به بانکهای تجاری
دولتی براساس شاخصهای مالی و بهره‌وری در ایران
(طی دوره ۱۳۸۱-۱۳۸۴)

استاد راهنما :
دکتر رافیک نظریان

استاد مشاور :
دکتر ابراهیم عباسی

پژوهشگر :
مانیا سلطان زاده

تابستان ۱۳۸۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.Sc)

گرایش : علوم اقتصادی
عنوان :

ارزیابی مقایسه‌ای عملکرد بانکهای غیر دولتی (خصوصی) نسبت به بانکهای تجاری
دولتی براساس شاخصهای مالی و بهره وری در ایران
(طی دوره ۱۳۸۱-۱۳۸۴)

استاد راهنما :
دکتر رافیک نظریان

استاد مشاور :
دکتر ابراهیم عباسی

پژوهشگر :
مانیا سلطان زاده

تابستان ۱۳۸۷

تقدیم به :

پدر و مادر عزیزم که همواره در تمامی مراحل زندگی حامی من بوده اند

تشکر و قدردانی :

**از اساتید گرامی جناب آقایان دکتر نظریان و دکتر عباسی به خاطر
راهنمایی‌ها و نظرات راهگشا و سازندشان کمال تشکر را دارم**

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب مانیا سلطان زاده دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۳۰۰۰۴۸۴ در رشته علوم اقتصادی که در تاریخ ۸۷/۵/۵ از پایان نامه خود تحت عنوان: ارزیابی مقایسه ای عملکرد بانکهای خصوصی نسبت به بانکهای دولتی براساس شاخصهای مالی و بهره وری در ایران (طی دوره ۱۳۸۴-۱۳۸۱)

با کسب نمره ۱۷/۷۵ و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱ - این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲ - این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳ - چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب،

ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴ - چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۸۷/۵/۵

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای/خانم مانی سلطان زاده از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۷/۷۵ بحروف هفده و هفتاد و پنج و با درجه بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما:

فصل اول : کلیات طرح

۲	بیان مسئله
۴	اهمیت موضوع
۵	سئوالات و فرضیات تحقیق
۵	- فرضیه‌های تحقیق
۵	- سئوالات تحقیق
۶	متغیرهای تحقیق
۶	- شاخص‌های اندازه‌گیری بهره‌وری
۶	- شاخص‌های مالی
۱۰	نوع طرح تحقیق
۱۰	روش تحقیق
۱۰	مشکلات و تنگناهای احتمالی تحقیق

فصل دوم : تحول و تکامل سیستم بانکداری در ایران

۱۳	تاریخچه بانکداری در جهان
۱۳	در دوره قدیم (از ابتدا تا قرن پنجم میلادی)
۱۴	- قرون وسطی (از قرن پنجم تا پانزدهم میلادی)
۱۴	- دوره رنسانس (از قرن پانزدهم تا سال ۱۹۲۱)
۱۴	تحول و تکامل بانکداری
۱۴	- بانکداری بعد از جنگ جهانی اول
۱۵	- بانکداری بعد از جنگ جهانی دوم
۱۶	بانکداری در ایران
۱۶	- تاسیس اولین بانک ایرانی
۱۷	- تاسیس بانک ملی ایران
۱۷	- تشکیل بانک مرکزی ایران
۱۷	- قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱
۱۹	تحولات سیستم بانکی کشور در دوران پیش و پس از انقلاب اسلامی
۱۹	- تحولات سیستم بانکی کشور در سال‌های پیش از انقلاب اسلامی

- ۲۰ - تحولات سیستم بانکی کشور طی دوره پس از انقلاب اسلامی.....
- ۲۶ - بررسی روند متغیرها و سیاستهای پولی و اعتباری طی دوره (۶۹-۱۳۶۱) پیش از اجرای اولین برنامه توسعه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران.....
- ۲۷ - بررسی روند متغیرها و سیاستهای پولی و اعتباری طی دوره برنامه اول توسعه اقتصادی (۷۲-۱۳).....
- ۲۹ - بررسی روند متغیرها و سیاستهای پولی و اعتباری طی برنامه دوم توسعه اقتصادی (۷۸-۱۳۷۴).....
- ۳۲ - جایگاه شبکه بانکی در اقتصاد کشور از نظر شاخصهای کلان اقتصادی طی برنامه دوم توسعه اقتصادی.....
- ۳۵ - بررسی روند متغیرها و سیاستهای پولی و اعتباری طی برنامه سوم توسعه اقتصادی (۸۳-۱۳۷۹).....
- ۳۸ - جایگاه شبکه بانکی در اقتصاد کشور از نظر شاخصهای کلان اقتصادی طی دوره ۸۳-۱۳۷۶.....
- ۴۰ - اقدامات عمده پیش‌بینی شده و اجرا شده در برنامه چهارم توسعه در بخش پولی و بانکی.....
- ۴۱ - بررسی روند متغیرها و سیاستهای پولی و اعتباری طی اولین سال برنامه چهارم توسعه اقتصادی (۸۵-۱۳۸۴).....

فصل سوم : خصوصی سازی بانکها و بررسی تجربه کشورهای مختلف در این زمینه

- ۵۱ - تعریف خصوصی سازی.....
- ۵۲ - اهداف خصوصی سازی.....
- ۵۴ - بررسی تئوریهای دخالت یا عدم دخالت دولت در اقتصاد.....
- ۶۰ - دلایل دخالت دولتها در سیستم اقتصادی.....
- ۶۶ - خصوصی سازی بانکها.....
- ۷۰ - روند تغییر مالکیت دولتها بر نظام بانکی در کشورهای مختلف و ایران.....
- ۷۱ - بررسی تجربه کشورهای مختلف در زمینه خصوصی سازی بانکها.....
- ۷۲ - خصوصی سازی بانکها در مکزیک.....
- ۷۴ - خصوصی سازی در بنگلادش.....
- ۷۵ - خصوصی سازی در سریلانکا.....
- ۷۵ - خصوصی سازی در نپال.....
- ۷۶ - خصوصی سازی در هند.....
- ۷۸ - خصوصی سازی بانکها در نیجریه.....
- ۸۹ - بررسی خصوصی سازی بانکها در ایران.....
- ۹۰ - تأسیس بانکهای غیر دولتی در ایران.....

فصل چهارم: مقایسه عملکرد بانک های خصوصی و دولتی از حیث برخی شاخص های مالی

و بهره وری

- بهره وری کل عوامل تولید در بانکهای طی سالهای ۱۳۷۶-۱۳۸۴..... ۹۴
- بهره وری کل عوامل تولید در نظام بانکی دولتی..... ۹۴
- اندازه گیری بهره وری نیروی کار شبکه بانکی..... ۹۵
- بهره وری نیروی کار در جذب سپرده..... ۹۸
- بهره وری نیروی کار در اعطای تسهیلات..... ۹۹
- بهره وری سرمایه در شبکه بانکی..... ۱۰۰
- بهره وری سرمایه در جذب سپرده..... ۱۰۱
- بهره وری سرمایه در اعطای تسهیلات..... ۱۰۲
- روند تغییرات شاخصهای مالی در سالهای پس از خصوصی سازی بانکها..... ۱۰۳
- بررسی چگونگی شاخصهای مالی CAMEL در شبکه بانکی کشور..... ۱۰۵
- کفایت سرمایه (Capital adequacy)..... ۱۰۵
- نسبت کفایت سرمایه..... ۱۰۶
- نسبت بازده سرمایه (ROE)..... ۱۰۸
- کیفیت دارایی ها (Assets quality)..... ۱۰۹
- نسبت مطالبات سررسید گذشته و معوق به کل تسهیلات اعطایی..... ۱۱۰
- نسبت بازدهی دارایی ها (ROA)..... ۱۱۱
- سهم بدهی های ریسکی از کل بدهی بانکها..... ۱۱۲
- کیفیت مدیریت (Management quality)..... ۱۱۵
- نسبت هزینه پرسنلی به سودخالص..... ۱۱۶
- درآمدها (Earnings)..... ۱۱۷
- نسبت سپرده به حقوق صاحبان سهام..... ۱۱۷
- نسبت هزینه پرسنلی به درآمد کل..... ۱۱۸
- نسبت حقوق صاحبان سهام به دارایی های بانکها..... ۱۱۹
- نقدینگی (liquidity)..... ۱۲۱
- نسبت تسهیلات اعطایی به کل سپرده ها..... ۱۲۲
- سهم سپرده های بلندمدت از کل سپرده ها..... ۱۲۴

فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۲۸.....	نتایج تحقیق.....
۱۳۰.....	پیشنهادات راهبردی جهت افزایش و بهبود شاخصهای مالی و بهره وری بانکها.....
۱۳۱.....	پیشنهاداتی جهت پژوهشهای بعدی.....

فصل اول:

کلیات طرح

۱-۱- بیان مسئله:

خصوصی کردن جزء منطقی تغییر مسیر استراتژی توسعه در جهت تکیه بیشتر بر مکانیزم بازار و افزایش بهره‌وری تولید و کاهش اندازه بخش دولتی است. حال آنکه امروزه بهره‌وری به عنوان یک فرهنگ و نگرش به کار و زندگی مطرح شده و بهبود آن منشاء توسعه اقتصادی است.^۱

خصوصی‌سازی موجب میشود فضای حاکم بر موسسات دولتی تغییر کرده به نحوی که در عین حفظ ساخت اصلی فعالیت، صرفاً فضای مذکور تغییر یافته و شرایط بازار بر نحوه عملکرد موسسه طوری تاثیر گذارد که انگیزه و مکانیزم‌های بخش خصوصی ملاک تصمیم‌گیری در موسسه مذکور قرار گیرد.

در فضای جدید که مستقیماً تحت تاثیر نیروهای بازار است، با به کارگیری مکانیزم‌های انگیزشی و استفاده از ابزارهای بخش خصوصی، اهرمهای سودآوری از طریق انجام کنش‌ها و واکنش‌ها در مقابل نیروی بازار، هزینه تولید را به حداقل رسانده و کارایی را در سطوح مطلوب حفظ خواهند کرد. اهداف این استراتژی با توجه به ویژگیهای اقتصادی و موقعیت هر کشور با یکدیگر متفاوت است. ولی به هر حال در همه کشورهایی که به خصوصی‌سازی پرداخته اند هدف اصلی بهبود بخشیدن به اوضاع و شرایط اقتصادی بوده است. ولی در کنار این هدف اصلی اهداف فرعی دیگری نیز می‌تواند وجود داشته باشد که عبارتند از:

۱- افزایش تولید ملی

۲- افزایش کارایی و سودآوری شرکت‌های موجود در دست دولت

۱- امینی، علیرضا، اندازه‌گیری و تحلیل روند بهره‌وری به تفکیک بخشهای اقتصادی، مجله برنامه و بودجه، شماره ۹۳

- ۳ - دست یابی دولت به منابع مالی بخش خصوصی از طریق فروش شرکتهای دولتی
- ۴ - شرکت های دولتی فاقد انگیزه رقابت و علاقه به کار هستند و بیشتر متکی به دولت و هزینه های دولتی هستند، با تعلق این شرکت ها به بخش خصوصی رقابت ایجاد شده و این رقابت به نفع اوضاع اقتصادی کشور خواهد بود .
- ۵ - صرفه جویی در هزینه های دولت ناشی از اعطای یارانه ها و حمایت های دولتی
- ۶ - ایجاد رونق در بازارهای سرمایه و گسترش شرکتهای سهامی عام
- ۷ - جمع آوری نقدینگی که یکی از معضلات اقتصادی کشورهای تورم زا است
- ۸ - افزایش تشکیل سرمایه
- ۹ - جلوگیری از انحصارات در دست دولت ، اما باید مراقب بود که انحصارات دولتی به انحصارات خصوصی تبدیل نگردد.
- تجربه کشورهای مختلف، بیان گر این موضوع است که افراط و تفریط در مورد نقش دولت در اقتصاد، پیامدهای منفی در برداشته و هر کشور با توجه به شاخص های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی خود می بایستی سیستم مناسبی را انتخاب نماید.
- علل عدم پویائی و لزوم تجدید نظر در سیستم بانکی فعلی کشور را می توان به طور خلاصه به شرح زیر بیان نمود :
- نرخ بهره ناکارآمد
 - قوانین پیچیده کار
 - مقررات پیچیده اخذ وام از بانکها
 - عدم موفقیت بانکها در وصول مطالبات خود و نرخ بالای بدهی های مشکوک الوصول
 - عدم انگیزه بین کارکنان و مدیران بانکها
 - عدم رقابت بین بانکهای داخلی (به علت دولتی بودن آنها) و با بانکهای خارجی (به علت عدم وجود آنها)

- عدم ارابه ی خدمات مناسب از طرف بانکها به مشتریان

با توجه به مشکلات مطرح شده در خصوص بانکهای دولتی و مزایایی که از ناحیه تاسیس بانکهای خصوصی در کشورهای دیگر حاصل شده است، اولین بانک خصوصی در سال ۱۳۷۹ در ایران تاسیس شد. در این تحقیق ضمن معرفی برخی از نسبتها و شاخصهای مالی و شاخصهای بهره‌وری به ارزیابی عملکرد بانکهای خصوصی پرداخته شده و با توجه به نتایج حاصله بهبود عملکرد بانکهای خصوصی را نسبت به دولتی ارزیابی خواهیم کرد.

در این میان عمل کرد بانکهای بزرگ تجاری دولتی طی دو دوره ۷۶-۷۹ و ۸۵-۸۰ را مورد بررسی و مقایسه قرار داده، و سپس به بررسی عملکرد بانکهای خصوصی طی سالهای ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۵ و مقایسه آن با بانکهای دولتی طی همین دوره خواهیم پرداخت.

۱-۲- اهمیت موضوع:

در مباحث مربوط به مالکیت دولت بر بنگاههای اقتصادی، مالکیت دولت بر بانکهای تجاری، با توجه به نقش رفیع آنان در سیستمهای اقتصادی، تخصیص سرمایه و کنترل و نظارت بر اعتبارات اعطایی به بخشهای مختلف اقتصادی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده و همواره مورد توجه کارشناسان مسائل پولی و بانکی است.

نحوه فعالیت و وظایف بانکها در هر کشور بستگی به عوامل متعددی از جمله، نوع مالکیت آنها داشته و هریک از این عوامل می‌توانند عملکرد آنها را تحت تاثیر قرار دهند.

علاوه بر نقش کلیدی بانکها در اقتصاد جامعه که در بالا به آن اشاره شد، دلایل زیر نیز که از سوی طرفداران وجود بانکهای دولتی ابراز می‌شود، موجب شده تا دولت‌ها تمایل کمتری به از دست دادن کنترل خود بر بانکهای تجاری داشته و حتی المقدور سعی در تملک این بانکها داشته باشند.

- مالکیت دولت‌ها بر بانکها در زمان بحرانهای مالی، و برخورد با چالش‌هایی همچون انحصارات طبیعی می‌تواند مفید واقع شود.

- مالکیت دولت بر بانکها موجب می‌شود تا بانکها صرفاً به فکر حداکثر سازی سود نبوده و سایر مسائل از جمله اهداف رفاهی و اجتماعی جامعه را نیز در نظر داشته باشند.

- مالکیت دولت بر بانک‌ها به توزیع مجدد درآمد کمک می‌نماید و مدافع حقوق جامعه در مقابل تولید کنندگان کالا و خدمات است.

طی دو دهه گذشته بخش عمده ای از سیستم بانکی در جهان از تملک دولت خارج شده و به بخش خصوصی واگذار گردیده است و بسیاری از آنها نیز در حال حاضر و یا در آینده نزدیک این امر را تجربه خواهند نمود.

کارشناسان علل عمده این تغییر رویکرد دولت‌ها و وضعیت جدید را عمدتاً عدم موفقیت سیستم بانکی دولتی در رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده بانک‌های تجاری، سیستم‌های مالی و نقش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در توسعه و رشد اقتصادی کشور می‌دانند. نظریات مختلفی برای عدم توفیق و ناکامی بانک‌های تجاری دولتی و موفقیت بانک‌های تجاری خصوصی وجود دارد که این تحقیق سعی در بررسی آنها دارد.

۱-۳-۳- سوالات و فرضیات تحقیق:

۱-۳-۱- فرضیه‌های تحقیق:

- ۱- گسترش بانک‌های خصوصی موجب ارتقای بهره‌وری نظام بانکی می‌شود.
- ۲- بانک‌های خصوصی نسبت به بانک‌های دولتی از نظر شاخص‌های مالی از عملکرد بهتری برخوردار بوده‌اند.

۱-۳-۲- سوالات تحقیق :

- باتوجه به شاخص‌های معرفی شده در این تحقیق آیا بانک‌های خصوصی عملکرد موفق تری نسبت به بانک‌های تجاری دولتی داشته‌اند؟

- در صورت مثبت بودن پاسخ سوال فوق، این موفقیت در چه زمینه‌هایی بوده است؟

۱-۴- متغیرهای تحقیق:

شاخص‌ها و نسبت‌های مورد استفاده در این تحقیق به شرح ذیل می‌باشد:

۱-۴-۱- شاخص‌های اندازه‌گیری بهره‌وری:

شاخص‌های بهره‌وری به شاخص‌های بهره‌وری جزئی و کلی طبقه‌بندی می‌شود:
در شاخص‌های بهره‌وری جزئی به ارتباط ستاده با یک نهاد توجه می‌شود در حالی که در شاخص‌های بهره‌وری کلی عوامل تولید ارتباط ستاده با کل نهاده‌ها بررسی می‌گردد.
به عبارت دیگر بهره‌وری به معنی متوسط تولید به ازاء هر واحد از کل نهاده‌هاست.
ما در این تحقیق از نسبت زیر جهت محاسبه بهره‌وری کل استفاده می‌نماییم:

$$\text{بهره‌وری کل} = \frac{\text{کل ستاده}}{\text{کل داده}}$$

و سپس جهت محاسبه بهره‌وری نیروی کار بانک‌های دولتی از نسبت زیر استفاده خواهیم کرد.

$$\text{بهره‌وری نیروی کار} = \frac{\text{ارزش افزوده بانک‌ها}}{\text{تعداد شاغلین}}$$

۱-۴-۲- شاخص‌های مالی:

جهت ارزیابی عملکرد بانک‌ها از حیث شاخص‌های مالی، از شاخص‌های بین‌المللی CAMEL که به عنوان شاخص‌های استاندارد توسط موسسات مالی و بین‌المللی و کمیته نظارت بر بانکداری بازل و بانک بین‌المللی، جهت مقایسه عملکرد بانک‌ها مطرح گردیده است استفاده می‌شود شایان ذکر است که بانک توسعه آسیایی^۱، بانک توسعه آفریقایی^۲ بانک مرکزی آمریکا و بانک جهانی نیز از شاخص‌های مذکور برای سنجش فعالیت بانک‌ها و موسسات مالی استفاده می‌نمایند. اجزای شاخص CAMEL عبارت است از:

۱-۴-۲-۱- کفایت سرمایه^۳: بانک‌ها به منظور حضور در جوامع بانکی و روابط بین بانکی بین‌المللی، ناچار به رعایت این نسبت هستند با توجه به اینکه بانک‌های دولتی عمدتاً با محدودیت‌هایی در خصوص افزایش سرمایه مواجه هستند.

1- Asian Development Bank
2- African Development Bank
۳- Capital adequacy

این نسبت جهت حفظ افزایش سرمایه از منابع بخش خصوصی یکی از علل و اهداف خصوصی سازی محسوب می شود. جهت ارزیابی این شاخص از نسبت های زیر استفاده می شود. این نسبت از آنجا حائز اهمیت است که بانک ها با تکیه به سرمایه خود امکان مقاومت در برابر شرایط نامساعد بازار و برخی تنگناهای عملیاتی و زیانهای ناشی از عدم بازپرداخت به موقع وام های اعطا شده را پیدا خواهند نمود.

$$\text{نسبت کفایت سرمایه} = \frac{\text{سرمایه بانک}}{\text{دارایی ها}}$$

$$\text{نسبت بازده سرمایه} = \frac{\text{سود خالص}}{\text{سرمایه}}$$

۱-۲-۲- کیفیت دارایی ها: تجهیز و تخصیص منابع در هر بانک، از اهم وظایف مدیریتی آن بانک بوده و با توجه به سیاست های آن بانک تعریف می گردد. به طور کلی منابع یک بانک از محل سرمایه و سپرده هایی که توسط مشتریان نزد بانک تودیع می گردد تشکیل می شود. ارزش تسهیلات به میزان نقد شدن آنها وابسته است بنابراین شاخص های زیر جهت ارزیابی این کیفیت مناسب می باشد:

$$\text{نسبت مطالبات سررسید گذشته و معوق به تسهیلات اعطایی} = \frac{\text{مطالبات سررسید گذشته}}{\text{کل تسهیلات اعطایی}}$$

هرچه این نسبت کوچک تر باشد نشان دهنده آن است که منابع بیشتری در اختیار بانک قرار دارد و میزان نقدینگی بانک بیشتر است یعنی آن بانک دارایی بیشتری در اختیار دارد.

$$\text{سهم سپرده های دیداری از کل بدهی ها} = \frac{\text{سپرده های دیداری}}{\text{کل بدهی ها}}$$

$$\frac{\text{سهم سپرده‌های پس‌انداز، کوتاه مدت، بدهی به بانک‌ها و موسسات اعتباری و بدهی به بانک مرکزی به کل بدهی‌ها}}{\text{کل بدهی‌ها}} = \text{سهم سپرده‌های پس از انداز و کوتاه مدت، بدهی به بانک‌ها و موسسات اعتباری و بدهی به بانک مرکزی به کل بدهی‌ها}$$

بالا بودن این نسبتها نشاندهنده بالا بودن سهم بدهیهای ریسکی بانکها از کل بدهیها و کیفیت پایین تر دارایی های بانکهاست.

$$\text{سهم سپرده‌های بلندمدت از کل بدهی‌ها} = \frac{\text{سپرده‌های بلندمدت}}{\text{کل بدهی‌ها}}$$

بالا بودن این نسبت نشانه کاهش سهم بدهی‌های ریسکی از کل بدهی‌ها و افزایش کیفیت دارایی‌های بانکهاست.

۱-۴-۲-۳- کیفیت مدیریت^۱:

بانک‌ها نیز همانند هر موسسه غیرانتفاعی دیگر همواره درصدد هستند تا میزان سود موسسه را افزایش و رفاه بیشتری برای صاحبان خود ایجاد نمایند. افزایش سودیک موسسه از دو طریق، افزایش درآمدها و کاهش هزینه‌ها میسر می‌گردد. با توجه به رقابت شدید بانک‌ها معمولاً افزایش درآمد به راحتی میسر نیست. لیکن بانک‌ها می‌توانند با کنترل و کاهش هزینه‌ها نسبت به افزایش سود خود اقدام نمایند. یکی از راه‌های کاهش هزینه‌ها افزایش کیفیت نیروی انسانی است که نسبت‌های زیر امکان ارزیابی جامع این نسبت را فراهم می‌آورد. هرچه این نسبت‌ها کاهش یابند هزینه بانک‌ها کاهش و کیفیت نیروی انسانی در دستیابی به اهداف بانک‌ها افزایش خواهد یافت.

$$\text{نسبت هزینه پرسنلی به سود خالص بانک} = \frac{\text{هزینه‌های پرسنلی}}{\text{سود خالص بانک}}$$

$$\text{هزینه سرانه} = \frac{\text{هزینه پرسنلی}}{\text{تعداد کل کارکنان}}$$

۱-۴-۲-۴- درآمد‌ها: بانک‌ها همواره می‌بایست مدیریت مناسبی در نگهداری از دارایی‌ها و بدهی‌های خود داشته باشند تا منجر به افزایش درآمد‌ها و ارزش حقوق سهامداران آنان گردد لذا نسبت‌های زیر برای ارزیابی این شاخص در نظر گرفته شده است. هرچه نسبت‌های زیر بالاتر باشند این امر به منزله در آمد بیشتر برای بانک‌ها خواهد بود.

$$\text{سپرده‌ها} \\ \text{تعداد کارکنان} = \text{سرانه جذب سپرده کارکنان بانک‌ها}$$

$$\text{تسهیلات اعطایی} \\ \text{تعداد کارکنان} = \text{سرانه وام‌دهی کارکنان بانک‌ها}$$

$$\text{سپرده‌ها} \\ \text{تعداد شعب بانک‌ها} = \text{سرانه جذب سپرده شعب}$$

$$\text{تسهیلات اعطایی} \\ \text{تعداد شعب بانک‌ها} = \text{سرانه وام‌دهی شعب}$$

$$\text{نسبت سپرده} \\ \text{حقوق صاحبان سهام} = \text{نسبت سپرده به حقوق صاحبان سهام}$$

$$\text{سپرده‌های بخش غیردولتی} \\ \text{کل سپرده‌های} = \text{سهم از سپرده‌های بخش غیردولتی}$$

$$\text{حقوق صاحبان سهام} \\ \text{دارایی‌ها} = \text{سهم حقوق صاحبان سهام از دارایی‌ها}$$